

СОЦІОЛОГІЯ ПРАВА ТА ПРАВОСВІДОМОСТІ

Опис курсу

Дисципліна «Соціологія права та правосвідомості» є вибірковою навчальною дисципліною розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня, «Бізнес-соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів за Європейською Кредитною Трансферною Системою (ECTS).

Навчальний курс «Соціологія права та правосвідомості» розроблено таким чином, щоб учасники мали змогу оволодіти системою теоретичних знань та емпіричних умінь у сфері соціології права і правосвідомості. Після завершення курсу студенти будуть вміти аналізувати соціальні виклики правосвідомості у сучасному українському суспільстві, конструювати показники рівня правосвідомості з метою визначення можливих проявів її деформації, а також вивчення неправових соціальних практик в умовах війни. Курс передбачає лекції та семінарські заняття, виконання групового завдання для закріплення одержаних знань. Навчальні заняття передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу, а також інтерактивні форми участі студентів в обговоренні дискусійних питань. Будуть підтримуватися наукові дискусії та обговорення, презентації власних ідей і точок зору, постановка проблемних питань і пошук відповідних розв'язань.

Протягом семестру кожен студент повинен взяти участь у виконанні групового завдання (планування та реалізація емпіричного дослідження). Виконання завдання вимагатиме від студента теоретико-методологічних знань у сфері вивчення права і правосвідомості, а також прикладних умінь із планування і застосування конкретних методів соціологічного дослідження.

Мета викладання навчальної дисципліни «Соціологія права та правосвідомості» є вивчення правової сфери соціуму у її функціональних та дисфункційних аспектах, теоретична концептуалізація понять право, соціальна ефективність права, правова свідомість, правова культура, деформації масової та правосвідомості, а також окреслення можливостей їх емпіричного соціологічного дослідження. Виокремлення специфіки, рис та закономірностей правосвідомості сучасної української молоді, аналіз чинників та соціального контексту виникнення деформації правосвідомості у сучасному українському суспільстві.

Завдання:

- формування знань про суть права як соціального явища, вивчення соціальних функцій права і правосвідомості;
- визначення закономірностей правової соціалізації особистості, соціальних чинників формування правосвідомості та правової культури;
- ознайомлення з теоріями вітчизняних та зарубіжних дослідників у сфері соціології права та правосвідомості;
- окреслення особливостей правової культури суспільства, соціальної групи та особистості;
- визначення правосвідомості як об'єкта соціологічного дослідження, виокремлення її специфіки, рис та закономірностей;
- аналіз чинників та соціального контексту виникнення деформації правосвідомості, проявів неправових соціальних практик в умовах війни та можливостей їх емпіричного соціологічного дослідження.

Рекомендована література

Основна література:

1. Балинська О.М., Гуменюк Л.Й. Основи соціології права (для працівників органів внутрішніх справ): навчальний посібник / за заг. ред. М.М. Цимбалюка. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 412 с.

2. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність : монографія / Ю. Ю. Калиновський. Харків : Право, 2008. 288 с
3. Методологія та методика соціологічних досліджень у праві [Текст] : конспект лекцій / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого ; уклад. В. Д. Воднік [та ін.]. Х. : 2006. 84 с.
4. Рущенко І. П. Соціологія злочинності: Монографія. Харків: Ввидавництво національного університету внутрішніх справ, 2001. 370 с.
5. Соціологія права: навч. посіб. / О.М. Джу́жа, І.Г. Кириченко, В.С. Ковальський та ін.; за заг. ред. О.М. Джу́жи. К.: Юрінком Інтер, 2004. 288 с.
6. Стрілець В.В. Соціологія права: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Полтава.:2016. 111 с.

Допоміжна література:

1. Бова А. А. Зміст і структура правосвідомості населення України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук: спец. 22.00.03 / А. А. Бова. К., 2001. 19 с.
2. Васильєва Т. С. (Марусяк Т. С.) Поняття правосвідомості в дисциплінах соціогуманітарного корпусу. *Вісник Львівського національного університету ім. І.Франка. Серія Соціологічна*. Вип. 4. Львів : ВЦ ЛНУ, 2010. С. 77-82.
3. Гринь О. Д. Стан правової культури пострадянського суспільства. *Вісник Одеського національного університету*. 2008. Т. 3. Вип. 10. С. 18—24.
4. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / М. Г. Колодяжний ; за ред. В. В. Голіни. Х. : Право, 2017. 252 с.
5. Корупція через фільтри ЗМІ. Медіааналітика 1 березня 2022 – 30 квітня 2023 року
6. Марусяк Т. С. Деформації правосвідомості: можливості соціологічного дослідження. *Соціальна психологія*. 2011. №5(49). С. 31-39.
7. Марусяк Т. С. Когнітивний компонент правосвідомості: спроба соціологічного дослідження *Вісник Львівського університету. Серія Соціологічна*. 2012. Вип. 6. С. 233-243.
8. Марусяк Т. С. Структура та суб'єкти правосвідомості: соціологічний аналіз *Вісник Одеського національного університету. Т. 16. Вип. 10 : Соціологія і політичні науки*. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2011. С. 558-565.
9. Рущенко І. П. Соціальний порядок і соціальні відхилення .Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. праць. *Вип. 15. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. С. 143—144.*
10. Український суддя: покликання, професія, повсякдення. Аналітичний звіт за результатами дослідження. / М. Соколова, С. Баглай, І. Шматко, Д. Рачок. К.: Центр соціології права та кримінології, 2023.
11. Требін М. П. Правосвідомість громадян України: стан та види деформації. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 844'2009. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. Вип. 23. С. 59—63.
12. Сердюк О.О. Моніторинг правоохоронної діяльності – перспективи відомчої соціології. *Український соціум*. 2010. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2010/04/61-68_no-2_vol-33_2010_UKR.pdf
13. Степаненко В. П. Правова культура в українських регіональних вимірах. Агора. Подолання розбіжностей - розвиток особливостей. К. : Стилос, 2006. Вип. 4. . С. 18—33.
14. Рущенко І. Від «кримінальної революції» до «кримінального суспільства». *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. № 2. С. 3-22
15. Яцино К. Місце соціології права в системі інших гуманітарних дисциплін. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 84. 2010. С.76-81
16. Ewick P. The Common Place of Law: Stories from Everyday Life. University of Chicago Press, 1998
17. Hertogh M. A 'European' Conception of Legal Consciousness: Rediscovering Eugen Ehrlich . *Journal of Law and Society*. 2004. Vol. 31. P. 457—481.
18. Marshall A.M. Communities and Culture: Enriching Legal Consciousness and Legal Culture. *Law & Social Inquiry* Volume31. Issue1. P. 2006 229-249

19. Pound R. Law in Books and Law in Action. 1910. URL : http://mainelaw.maine.edu/academics/maine-law-review/pdf/vol64_1/vol64_me_1_rev_45.pdf.
20. Trubek D. «Critical Empricism» and American Critical Legal Studies: Paradox, Program, or Pandora's Box? German Law Jornal, 2011. Vol. 12 (№ 1). P. 115—158.
21. Young K., Billings K. Legal Consciousness and Cultural Capital. *Law & Society Review*. Volume 54. Number 1. 2020. P.33-65
22. Young K. Everyone Knows the Game: Legal Consciousness in the Hawaiian Cockfight. *Law & Society Review*. Volume 48. Number 3. 2014. P.499-530

Інтернет ресурси

1. European social survey . Режим доступу до бази даних : <http://ess.nsd.uib.no/ess>
2. World values survey. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp>
3. Сайт центру соціології права та кримінології. URL: <https://www.clcr.org.ua/>
4. Сайт Лабораторії законодавчих ініціатив URL: <https://parlament.org.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» URL: <http://stmm.in.ua/>
7. Вісник Львівського університету Серія соціологічна URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology>
8. Український соціологічний журнал URL: <https://sau.in.ua/magazine/ukrayinskyj-socziologichnyj-zhurnal/>
9. Вісник Харківського університету Серія соціологічна URL: <https://sau.in.ua/magazine/visnyk-harkivskogo-naczionalnogo-u/>
10. Соціологічні Вісники України URL: <https://sau.in.ua/magazines/zhurnaly/>
11. Публікації викладачів кафедри соціології ЛНУ імені Івана Франка URL: <https://clio.lnu.edu.ua/department/sotsiolohipji>